

Voorjaarsvreugde in de Vogeltuinen!

Een schets uit het tweede jaar van onze tuin

N. Tinbergen

Tal van gevederde zangers zijn er in de weer (N.T.) Het stralende zomerweer in de tweede helft van Mei is een welkome aanleiding geweest om een reeds lang bestaand plan uit te voeren, om n.l. eens enige ochtenden door te brengen in de Haagse Vogeltuin, dit mooie ruige terreintje, dat zulk een welkome aanvulling vormt in de omringende Bosjes van Poot. In twee opzichten is in deze tijd van het jaar de Vogeltuin van belang voor de vogels: om zijn nestgelegenheid en door de drinkbak. Er broeden hier meer vogelsoorten dan een oppervlakkig waarnemer wel zou vermoeden. Niet alleen in de ruige hagen en houtmijten, maar ook in de ruïne en in de nestkastjes wonen verscheidene van onze bontst gekleurde zangvogeltjes.

Het mooiste plekje.

Het mooiste plekje van de Vogeltuin is echter de drinkbak met zijn onmiddellijke omgeving. Wanneer ge 's morgens zo om een uur of zeven achter de tuin omloopt naar de bankjes, die bij de drinkbak gezet zijn, ziet ge de Vogeltuin op zijn mooist. Die bankjes zijn uitstekend geplaatst. Niet alleen dat het uitzicht van hieruit het mooist is, maar de bankjes staan op een zo donkere plaats, dat de vogels in de tuin weinig van de mensen zien. En er zijn verscheidene vaste klanten van de drinkbak, die van de mensen nog niet veel moeten hebben.

Wij gaan dus op een zonnige zomermorgen eens een uurtje geduldig waarnemen, om iets van het vogelleven uit de tuin te zien en te horen te krijgen. De hele Vogeltuin ligt dan nog dik onder de dauw, zodat het lage tegenlicht, dat over de heggen danst, alles met een wollig waas overdekt; buitengewoon schilderachtig.

De heggen bestaan ten dele uit meidoorns, ten dele uit beuken, prachtige dichte schuilplaatsen voor verschillende zangertjes. Daar bomen in de Vogeltuin zo goed als mankeren — die zijn er genoeg in de Bosjes van Poot — waren die heggen de aangewezen plaats om nestkastjes op te hangen. Deze nestkastjes hangen laag en vrij verborgen. Merkwaardig genoeg zijn juist deze allerlaagste kastjes het eerst door de vogels in beslag genomen. Drie paartjes koolmezen nestelen er nu in de Vogeltuin, en alle drie in de lage kastjes. Deze koolmezen zijn nu bezig met het voeren van de jongen en daardoor zijn ze buitengewoon

bedrijvig, waardoor ze voor de toeschouwers op het bankje telkens te zien zijn. Wilt ge deze mooi getekende zangertjes vlak voor u zien, dan hebt ge niets anders te doen, dan een boterham te gaan eten en een paar kruimels te strooien; net als in Marlot komen ze dan hun deel halen, waar ge bij zit.

Professor dr. Nico Tinbergen in 1973.

Er zijn drie motieven voor het integraal overnemen van dit in 1929 gepubliceerde artikel:

In de eerste plaats gelden het zeer bijzondere karakter en de sfeer, waarmee de auteur zijn ervaringen gedurende een aantal ochtenden in de Haagse Vogeltuin (thans dr. Abraham Schierbeektuin) weergeeft.

In de tweede plaats speelt de naam van professor dr. N. Tinbergen een rol. Zoals bekend was Nico Tinbergen hoogleraar biologie aan de universiteit van Oxford en is hem op 10 december 1973 de Nobelprijs verleend.

Het derde motief is van praktische aard. Het overgrote deel van de leden van Algemene Vereniging voor Natuurbescherming voor 's-Gravenhage (AVN) en Vereniging voor Vogelbescherming 's-Gravenhage en Omstreken (VB) heeft niet de beschikking over het boekje 'De Haagse Vogeltuin', in 1939 uitgegeven door de Algemene Vereniging voor Natuurbescherming voor 's-Gravenhage (AVN). In dat opzicht is het dus voor al deze leden nieuw.

Aan de drinkbak

Aan de drinkbak zijn ze regelmatig te zien, ze drinken en baden in de halvemaanvormige "sloot" aan de achterzijde. In de open bak in het midden durven de meeste niet goed; ze klauteren liever langs de stengels van de moerasplanten omlaag en blijven zo steeds gedekt tussen de ruigte. Vanaf het bankje is dan een buitengewoon aardig filmpje te zien: een droge, gladde mees zakt naar beneden langs een wilgetak, ge raakt hem kwijt tussen het takkengewirwar, alleen zijn witte wangen blinken. Even later spatten de druppels hoog in het rond, na een minuut houdt het gespat op en komt sinjeur weer omhoog, kletsnat, zodat al zijn veren als stekels uitstaan. Links van de drinkbak staat een kaal boompje; hier gaan ze meestal zitten poetsen en drogen.

Niet alleen de koolmezen doen het zo, maar ook de meeste andere kleine zangvogels. Een van de aardigste is de tuinfluiter, die de hele ochtend door zeer opvallend zijn hoogste lied uitzingt. Sommige mensen zien hem en nog vele andere zangvogeltjes uit de Vogeltuinen voor mussen aan, maar dan hebben ze niet goed gekeken. De tuinfluiter is gedekt van kleur, bruingrijs van boven, lichtgrijs van onderen. Dat hoogste lied van hem wordt allerhaastigst afgeraffeld, zo op de manier van een grasmus, maar er zitten heel andere klanken door, die dikwijls aan een merel doen denken. Het prachtige, kalme, enigszins ingetogen geluid, dat juist de merelzang zijn

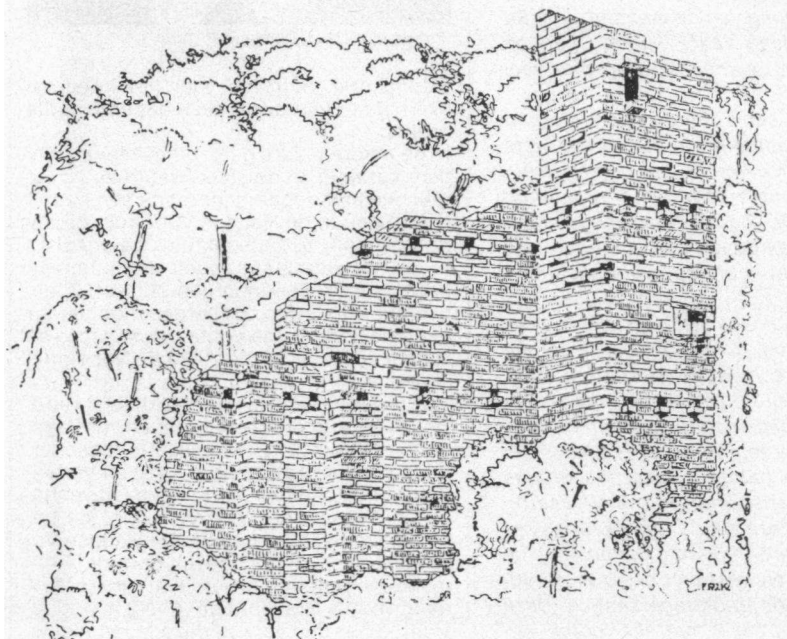
bekoring geeft, mist hij echter. Die tuinfluiter is ook zo gemakkelijk te zien te krijgen, doordat hij als een ongedurige schooljongen steeds verzitten gaat, tientallen vaste plaatsen houdt hij er op na, in verschillende boompjes een paar meter boven de grond. Hij is beslist in de Vogeltuinen aan het nestelen; meermalen is hij met nestmateriaal bezig.

Een bescheiden zanger

Dan is er nog een bescheiden zanger in een even bescheiden pakje: de fitis. Zijn liedje is niets dan een aantal honingzoete fluittoontjes, hoog aan het begin en iets lager aan het eind. "Onze" fitis is echter onder zijn medefitissen een ster van de eerste grootte: zijn liedje herhaalt hij soms driemaal in één adem. Aan de drinkbak ziet ge hem veel: groener dan de tuinfluiter en met een opvallend licht wenkbrauwstreepje.

De Ruïne.

De ruïne is dit jaar, evenals het vorig jaar, weer door een gekraagde roodstaart betrokken. Het mannetje met zijn witte voorhoofd, dat scherp afsteekt tegen de zwarte schedelkap, zit dikwijls in de naburige boompjes te zingen. Hij begint altijd met: tjier — rürürü en brabbelt er wat onbegrijpelijs achteraan. De kauwtjes, de kleine kraaien die altijd zo menselijk doen, hebben weer plannen om de ruïne te gaan betrekken; verscheidene keren kwamen ze de bovenste holte inspecteren. Let eens op hoe kostelijk argwanend ze zich

De Ruïne, omslagtekening van het boek 'De Haagse Vogeltuinen'.

Getekend door F.P.J. Koolijmans in 1939.

De Merel valt ook onder de vaste stamgasten aan de drinkbak.
Foto: H. Harmsen.

daarbij gedragen; oh zo voorzichtig wagen ze zich in het hol.

Stamgasten

Aan de drinkbak, het open deel, zijn de spreeuwen en de mussen stamgasten. De spreeuwen broeden veel in de buurt van het restaurant, de hele dag vliegen zij af en aan dwars over de tuin, in de ene richting altijd met de bek leeg, in de andere richting (huistoe) met een volle snavel. Resoluut komen ze telkens aansuizen, om naar de drinkbak af te dalen. Met hangende poten glijden ze met een razende vaart naar beneden en vallen als een blok op de stenen neer. Let maar eens op de prachtige paarse en groene glans over de gespikkelde veren. Met vier, vijf tegelijk zitten ze soms te plassen en te drinken, buitengewoon handig manoeuvreren ze dan met hun vleugels: met enkele bewegingen maken ze zich drijfnat.

Vanuit de schuilhut

Al deze aardige gebeurtenissen lenen zich uitstekend voor de vogelfotografie, en dat hadden wij al gauw in de gaten. En daar ik een van de bevoorrechten was, die in de Vogeltuyn vrij in en uit konden lopen, had ik spoedig een plaats voor toestel en schuilhutte uitgezocht. Enige ochtenden achter elkaar kon ik nu een paar uur mijn post betrekken in

de schuilhut van dennetakken, die ik tegen het huisje gebouwd had. Van hieruit kon ik door middel van een lange afdrukslang mijn verdekt opgestelde camera bedienen.

Het was gewoonlijk tussen zeven en acht uur, dat de meeste bezoekers begonnen te komen. Voor die tijd was alles nog kletsnat van de dauw en ik heb dan ook vele vogels 's morgens in de vroege zien baden in het gras. De eerste baders waren telkens mussen en spreeuwen. Die zaten er haast onafgebroken. Maar af en toe kwam er hoger bezoek. Twee morgens achter elkaar werd omstreeks kwart over zeven mijn aandacht getrokken door een nijdig getjaker in de berk boven me. Een merel fladderde rond: achter een grote vogel aan, een Vlaamse gaai. Gaaien worden door alle zangvogels met een scheef oog aangekeken, en die, welke mans genoeg zijn, jagen haar weg, zodra zij in de buurt van hun nest of jongen komen. Ik kende deze merel wel; het was een oud vrouwtje, dat met twee grote jongen in de tuin rondscharrelde. Vandaar dat ze zo wild op de gaai afstoot. Deze liet zich echter niet van de wijs brengen en plofte uit de boom naar beneden. Het volgende ogenblik stond zij in volle glorie tussen de bloeiende dotters op de rand van de drinkbak, fel beschenen door de lage morgenzon. Alleen het zien van deze abonné-gaai aan de drinkbak is een matineuze tocht naar de Vogeltuyn waard.

Vele andere vogels uit de omtrek komen regelmatig aan de drinkbak: twee paartjes houtduiven, een paar eksters, enkele kauwen en last not least de wiewewalen.

De wiewewalen

Deze prachtige geel met zwarte vogels broeden nog steeds in de Bosjes van Poot; het is zelfs niet onmogelijk, dat er dit jaar twee paren huizen. Elke ochtend schalt de karakteristieke fluitroep van het mannetje door het bos, telkens van een andere kant. Houdt ge nauwlettend de overvliegende vogels in de gaten, dan zult ge ze dikwijls zien overkomen, vooral boven de westhoek: een gelige of groenige vogel, zo groot als een flinke lijster. Ik heb ze beide, man en vrouw, met nestmateriaal zien slepen; éénmaal zag ik een man en twee vrouwtjes tegelijk. Ik weet wel ongeveer waar ze broeden, maar waar dat is, vertel ik u toch niet. Deze vogels moeten rust hebben en niemand zou er mee gebaat zijn, als wij het nest wisten te zitten. Wij weten dat ze broeden, zien ze telkens in de Vogeltuyn en horen het mannetje roepen, dat is ons genoeg. Zo zien wij, dat er in onze Vogeltuyn afwisseling genoeg is.